

Budżet obywatelski 2021

REKOMENDACJE

IDEA STRONY SPOŁECZNEJ

Chcemy jako Ruch Miejski Zielona Góra wspólnie z Miastem wypracować, jak najlepszą formułę i zasady Budżetu Obywatelskiego (BO) w Zielonej Górze po to, aby zadania, głosowanie, promocja BO służyły aktywności Mieszkańców w trudnym czasie epidemii.

Pandemia COVID-19 pozwoliła nam dostrzec, jak ważna jest w najbliższej przestrzeni miejskiej społeczna integracja, pomoc sąsiedzka oraz mądry solidaryzm. Również to, jak najbliższe otoczenie, osiedle, zieleń, miejsca wypoczynku i rekreacji są ważne w czasach ograniczenia przemieszczania się, kontaktów społecznych i samoizolacji.

Wierzymy, że uda się przeprowadzić procesy konsultacyjne w bezpiecznej formule, z jak największą korzyścią dla społeczności lokalnych oraz wzmacniania miejskiego aktywizmu.

Przekazujemy ogólne wytyczne, rekomendacje, skonsultowane z działaczami lokalnymi, urzędnikami i liderami z organizacji Kongresu Ruchów Miejskich. Są to sprawdzone, dobre praktyki z innych miast polskich, którymi warto się inspirować.

Wierzymy, że dzięki umieszczonym tu propozycjom uda nam się wspólnie zbudować silne, spójne innowacyjne miasto oraz wspierać społeczeństwo obywatelskie w Zielonej Górze.

Podstawa prawna

Tegoroczna edycja Budżetu Obywatelskiego będzie przeprowadzona zgodnie z nowymi zasadami, które wymogła zmiana ustawy o samorządzie gminnym. W 2019 r. weszła w życie ustawa z dnia 11 stycznia 2018r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych.

Jako stronie społecznej zależy nam, aby nowe zasady BUDŻETU OBYWATELSKIEGO zostały opracowane zgodnie z możliwościami ustawy, przy właściwej interpretacji jej zapisów. Ustawa stwarza warunki brzegowe, które pozwalają szeroko wykorzystać potencjał partycypacyjny mieszkańców miasta. Zgodnie z ustawą zapisy regulujące wydatki na budżet obywatelski są częścią budżetu gminnego, więc realizując budżet obywatelski musimy pamiętać, że realizujemy budżet miasta Zielona Góra. *Róbmy to z poczuciem odpowiedzialności za swoje pomysły i decyzje.* W procesie formułowania zasad budżetu obywatelskiego ważne jest racjonalne wydatkowanie publicznych pieniędzy. Tym samym, przekładając zapisy ustawy na zasady Budżetu Obywatelskiego dla Zielonej Góry nie możemy sobie pozwolić na zawężenia interpretacyjne.

Najważniejsze cele ogólne

Szeroka akcja edukacyjno-informacyjna umożliwiającą wiedzę i dostęp do możliwości zgłoszenia, konsultacji projektu do Budżetu Obywatelskiego.

- 1) transparentny harmonogram edycji 2021 wraz z datami i deadlineami,
- 2) jasny regulamin i zasady zgłaszania, wybierania i realizacji zadań,
- 3) pełnych opisów zadań, kosztów i ich prezentacji w wersji elektronicznej (opis, zdjęcia, cenniki, mapy geolokalizacyjne),
- 4) pomoc i doradztwo urzędników na etapie zgłoszenia projektów i głosowania.

Stworzenie bogatej, rozbudowanej strony lub landing page na stronie Urzędu Miasta,

Rekomendacja: sugerujemy zainteresowanie się gotowymi rozwiązaniami konsultacyjnymi, platformami i aplikacjami np. PORTO ALEGRE:

<http://www.budzet-obywatelski.org/oferta/>

Lub skorzystania z dedykowanych narzędzi dla samorządów np:

<http://www.jstonline.pl/>

- 5) ogólnodostępne, bezpieczne i proste zasady głosowania internetowego
- 6) rozbudowana kampania promocyjna w której to "budżet wychodzi do Mieszkańca",
- 7) prezentacja wyników Budżetu Obywatelskiego oraz ewaluacja edycji, walidacja zaproponowanych rozwiązań z zakończonej edycji (ankiety ewolucyjne, oceny, opinie),
- 8) raportowanie z etapowania i wykonalności zadań, udostępnienie dokumentacji przetargowej, wykonawczej i zdjęciowej na stronie www lub zakładce oraz urzędowych mediach, stronach www i informatorach drukowanych,
- 9) budowanie portfolio inwestycji z Budżetu Obywatelskiego, z prezentacją przekrojową wszystkich edycji, zestawieniem z realizacji zadań inwestycyjnie.

Zgłaszanie i nabór projektów zadań

Powinno odbywać się z możliwością konsultacji i ich weryfikacji kartograficzno-geodezyjnej + wstępnego ich kosztorysowania z urzędnikami miejskimi

FORMY WSPARCIA:

-dedykowana infolinia telefoniczna,

-**mobilne punkty konsultacyjne** w czasie naboru i głosowań,

-eventy: MARATON PISANIA WNIOSKÓW do BO z zachowaniem reżimu sanitarnego i obowiązujących ograniczeń dot. zebrań publicznych i imprez o charakterze masowym

- zamieszczenie ogólnego i orientacyjnego cennika usług/ materiałów dot. najczęstszych inwestycji infrastrukturalnych na stronie

(przykład:

[https://twojbudzet.um.warszawa.pl/sites/twojbudzet.um.warszawa.pl/files/cennik - ile kosztuje miasto bo2021.pdf](https://twojbudzet.um.warszawa.pl/sites/twojbudzet.um.warszawa.pl/files/cennik_-_ile_kosztuje_miasto_bo2021.pdf)

- jasne i proste zasady, z instruktażem doradczym i weryfikacyjnym:

-formularz zgłoszenia zadania online

UZASADNIENIE: powyższe formy wsparcia pozwolą na UREALNIANIE ZADAŃ.

Chodzi o zwiększenie szans dalszej realizacji, po wygranej danego projektu już na etapie zgłoszenia; pozwoli to wyeliminować nietrafione lokalizacje a także uniknąć przeszacowania lub niedoszacowania inwestycji. Efektem braku poprawnej weryfikacji formalnej w poprzednich edycjach, jest brak pomysłów realizacji zadań, które wygrały. Takie przypadki nie powinny mieć miejsca.

Należy pamiętać, że jednym z najważniejszych kryteriów wykonalności projektów w BO jest czas ich realizacji (jednoroczność) i ogólnodostępność inwestycji dla wszystkich mieszkańców.

KATEGORYZACJA: Rodzaje zadań

Rekomendujemy podział zadań na **kategorie**:

- **ogólnomiejskie** (duże zadania)
- **rejonowe** (podział miasta na jednostki urbanistyczne, sektorowość, lokalność dla małych społeczności)
- **oświatowe** (szkoły, z naciskiem na ogólnodostępność zadań)
- **zielone** tzw. "**zielony budżet**" (inwestycje zielone, mała retencja, parki kieszonkowe, "żywe ulice", nasadzenia, ogrody społeczne itp.)

Nie rekomendujemy natomiast zapowiadanego stworzenia osobnego "budżetu dla seniorów", ponieważ ma on charakter zawężający i faworyzujący wskazaną grupę społeczną, mający podstawę do uchylenia jej przez nadzór. Jest też niezgodny z ustawą. Wątpliwy będzie także dobór klucza, kto może zagłosować na te zadania oraz ograniczenie spowodowane np. wiekiem, co rodzi konflikt dyskryminacyjny i wykluczający innych Mieszkańców ze względu na wiek.

RODZAJE ZADAŃ:

-małe i duże,

-twarde infrastrukturalne i zadania miękkie: o charakterze kulturalnym, sportowym, rozrywkowym, integracyjnym i edukacyjnym.

UZASADNIENIE: w budżecie powinny się znaleźć zadania tzw. „miękkie”, jak i zadania infrastrukturalne. Ustawa jasno określa, że budżety obywatelskie realizują zadania gminne, a w tych zawierają się również wydatki na wydarzenia i projekty o charakterze kulturotwórczym, sportowym, integracyjnym i rozrywkowym. Wyłączanie inwestycji miękkich i ich eliminacja z budżetów obywatelskich jest szkodliwym, upraszczającym, zawężaniem interpretacyjnym ustawy o samorządzie gminnym.

Rodzaje zadań i kategorie-rekomendacje

Proponujemy wykorzystanie następujących kategorii zadań budżetowych:

- **duże** do 1 mln złotych
- **rejonowe** (podział miasta na jednostki urbanistyczne pozwoli, aby małe społeczności lokalne, inicjatywy jednej ulicy, osiedla czy sąsiedzkie miały szanse realizacji swoich projektów).

Rejonizacja miasta pozwala także na równomierną **alokację środków publicznych**. Jest szansą, aby środki z budżetu były inwestowane proporcjonalnie w różnych regionach miast i dzielnic a nie tylko kumulowały się w centrum miasta lub były wygrywane przez prężne i duże organizacje. Dzięki rejonizacji będą dawały równe szanse oddolnym, małym grupom inicjatywnym i sąsiedzkim.

W przyszłości rekomendować będziemy opracowanie nowych obszarów i jednostek urbanistycznych, **aby nie dzielić miasta zgodnie z okręgami wyborczymi, jak miało to wcześniej miejsce**. Jest to podział sztuczny i czysto administracyjny. Rekomendujemy podział miasta, aby uwzględniał badania nad powiązaniem przestrzenno-funkcjonalnym przestrzeni miasta oraz odwoływał się do tożsamości mieszkańców z danego rejonu.

- **oświatowe** (szkoły od zawsze "kanibalizowały" budżety obywatelskie w miastach)

Stworzenie dla nich kategorii zadań budżetowych a nie wykluczenie, pozwoli na zmniejszenie rywalizacji między szkołami jako wnioskodawcami a także minimalizację ryzyka *kartelizacji* projektów poprzez duże i zorganizowane jednostki oświatowe,

- **zielone** tzw "**zielony budżet**" to specjalna kategoria, która pozwoli w dobie kryzysu i ocieplenia klimatycznego, susz a także prac nad poprawą jakości powietrza w miastach, inwestować w zielen i błękitną infrastrukturę. Tereny zielone, woda, czyste powietrze są najczęściej wskazywanym czynnikiem zadowolenia mieszkańców z miejsca, w jakim żyją, a także już światowym trendem inwestycyjnym w idei tzw. „rozbetonowywania miast”.

Do tej kategorii można zgłaszać wszelkie pomysły, rozwiązania i inicjatywy miękkie (edukacyjne i happeningowe), związane z środowiskiem, zielenią i ekologią w mieście np.

- parki i skwery: ich pielęgnacja oraz wyznaczanie nowych miejsc
- nasadzenia drzew, krzewów, łąki kwietne
- parki kieszonkowe
- błękitna infrastruktura
- mała retencja
- ochrona i poprawa jakości powietrza (smog, zanieczyszczenia)
- eco awareness, less waste, edukacja ekologiczna
- adaptacja do zmian klimatycznych i wiele innych...

Głosowanie

Rekomendujemy, aby każdy mieszkaniec miał **4 głosy, ile kategorii** i będzie mógł je dowolnie rozdysponować między proponowane kategorie (bez ograniczenia na małe lub duże, miękkie lub twarde). **Przy czym na zadania duże, przysługuje tylko 1 głos.**

Zakładamy również, że nie będzie możliwe skumulowanie tej puli tylko w jednym projekcie. Takie rozwiązanie sprzyja zainteresowaniu szerokim spektrum zadań, buduje zaangażowanie społeczne oraz indywidualne zgłębianie wiedzy na temat proponowanych inwestycji.

TRYB GŁOSOWANIA: rekomendujemy głosowanie internetowe poprzez formularz internetowy, zważywszy na ograniczenie kontaktów bezpośrednich i zachowanie dystansu społecznego w czasie pandemii.

- głosowanie internetowe "uszczelni" proces głosowania, lepiej chroni dane osobowe.
- jest bezpieczny i higieniczny i nie będzie sprzyjał masowemu "zbieractwu" w czasie epicentrum zachorowalności,
- zminimalizuje ryzyko potencjalnych oszust, przepisywania PESELÓW, błędów w formularzach, które bardzo często były powodem głosów nieważnych,
- zminimalizuje zużycie papieru (pobieranie setek formularzy z urzędu a także samodzielny dodruk i rozdawnictwo kart, które nie zostały nigdy wykorzystane),
- sprawi, że oddawane głosy będą bardziej przemyślane i świadome a nie zebrane na ilość na ulicy od "namówionych" Mieszkańców.

Kampania promocyjna

Ze względu na zalecenia sanitarne rekomendujemy, aby promocja i prezentacja projektów odbywała się głównie poprzez kampanie internetowe, broszury informacyjne a także media Urzędu Miasta.

Aby jednak zwiększyć pomoc i udział w złożeniu głosu osobom bez dostępu do Internetu, mających problem z zagłosowaniem lub wykluczonym cyfrowo rekomendujemy, aby miasto zorganizowało **MOBILNE PUNKTY GŁOSOWAŃ z możliwością zagłosowania.**

Przykład:

http://www.gorzow.pl/PL/3235/9025/BO_2021__rusza_glosowanie__Tylko_on-line/k/

Mobilne punkty to stanowiska konsultacyjno - informacyjne w miejscach publicznych i ogólnodostępnych jak urzędy, galerie i centra handlowe, biblioteki, domy seniora, imprezy miejskie i otwarte, wszelkie przestrzenie otwarte i plenery.

Promocja mieszkańców: każdy mieszkaniec powinien mieć możliwość pobrania wzoru, szablonu, ulotki, broszury, którą może samodzielnie wypełnić wpisując numer zadania, jego opis, wraz z instrukcją jak zagłosować możliwe do wydruku lub udostępniania w graficznej wersji internetowej.

Promocja miasta: mobilne punkty konsultacyjne, billboardy miejskie i telebimy LCD, komunikacja miejska, Łącznik Zielonogórski, Radio Index, strona www Urzędu Miasta, podstrona budżetu obywatelskiego, fan page „Miasto Zielona Góra”, fan page „Budżet Obywatelski” Zielona Góra, inne serwisy internetowe finansowane przez Urząd Miasta.

SIECIOWANIE POMYSŁÓW

Rekomendujemy, aby w ramach podobnych pomysłów i zadań zbliżonych treściowo sieciować je, czyli łączyć na etapie zgłoszenia do głosowania. W warunkach niepandemicznych może odbywać się to za pomocą spotkań osiedlowo- integracyjnych z udziałem mieszkańców, działaczy NGO, specjalistów z urzędu miasta, falicytatorów oraz animatorów lokalnych. Mieszkańcy zgłaszający pomysły podobne, wykluczające się mogą być połączone w jeden większy projekt za porozumieniem stron. Z dobrych praktyk wynika także, że na etapie dyskusji i mediacji udaje się z niektórych zadań zrezygnować lub odłożyć na kolejny rok, ponieważ społeczność lokalna uzgadnia na zasadach umowy społecznej, co jest bardziej potrzebne dla wspólnej przestrzeni i dobrostanu mieszkańców zwłaszcza jednej ulicy, osiedla czy grupy sąsiedzkiej.

REKOMENDACJA: Budżet obywatelski nie powinien być atrapą demokracji miejskiej, plebiscytem popularności i wyścigiem, a przede wszystkim świadomym i gospodarnym wydawaniem wspólnych pieniędzy miejskich. Stąd rekomendujemy jego bardzo dobre, nowoczesne przygotowanie poprzez władze miasta, w którym mieszkańcy czują się uczestnikami złożonego procesu, zaangażowani w poważny proces decyzyjny. Poprzez udział w dyskusji nad pomysłami i współpracę z urzędem na etapie kreowania i weryfikacji zadań, budują odpowiedzialność wspólnotową i tożsamościową Zielonej Góry.

Opracowała i zebrała:

Barbara Marcinów, Ruch Miejski Zielona Góra

Konsultacja:

Anna Bonus-Mackiewicz, Urząd Miasta Gorzów Wielkopolski, Dyrektor Biura Konsultacji Społecznych, Promocji i Rewitalizacji

dr Agnieszka Opalińska, Instytut Nauk Prawnych, Uniwersytet Zielonogórski, Dyrektor Zrzeszenia Gmin Województwa Lubuskiego

prof. Jerzy Leszkowicz- Baczyński, Instytut Socjologii, Uniwersytet Zielonogórski